

LIETUVOS RESPUBLIKOS SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJA

**PRIVALOMOJO SVEIKATOS DRAUDIMO FIKSUOTOJO ĮKAINIO NUSTATYMO
PAGRINDIMAS**

2016-02-19

I. ĮVADAS

Privalomojo sveikatos draudimo (toliau – PSD) fiksuotojo įkainio dydžio apskaičiavimo analizė (toliau – Analizė) atliekama vadovaujantis Lietuvos Respublikos sveikatos draudimo įstatymu.

Analizė atliekama, siekiant sumažinti administracinę naštą projektų vykdytojams, deklaruojantiems iš Europos Sąjungos struktūrinių fondų bendrai finansuojamų projektų įgyvendinimo metu patiriamas dalyvių PSD išlaidas bei nustatyti PSD fiksuotojo įkainio dydį. Taikant fiksuotąjį įkainį, pareiškėjams bus lengviau planuoti išlaidas, o projektų vykdytojams – paprasčiau atsiskaityti už projekto lėšų panaudojimą.

Nustatytą fiksuotąjį įkainį planuojama taikyti Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos administruojamose užimtumo didinimo ir socialinės įtraukties sričių 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 7 ir 8 prioritetų įgyvendinimo priemonėse.

Analizę atliko Socialinės apsaugos ir darbo ministerija ir Europos socialinio fondo agentūra. Nustatytą fiksuotąjį dydį gali taikyti ir kitos institucijos, vykdančios iš Europos Sąjungos struktūrinių fondų bendrai finansuojamus projektus, kuriuose yra numatomos dalyvių PSD išlaidos.

Analizėje vartojamos sąvokos:

Projektas – iš Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų bendrai finansuojamas projektas, kaip jis apibrėžtas Atsakomybės ir funkcijų paskirstymo tarp institucijų, įgyvendinant 2014–2020 metų Europos Sąjungos struktūrinių fondų investicijų veiksmų programą, taisyklių (toliau – Taisyklės), patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. birželio 4 d. nutarimu Nr. 528 „Dėl atsakomybės ir funkcijų paskirstymo tarp institucijų, įgyvendinant 2014–2020 metų Europos Sąjungos struktūrinių fondų investicijų veiksmų programą“, 2.27 punkte.

Dalyvis – tiesioginės naudos iš projekto gaunantis asmuo, kurio tapatybė gali būti nustatyta, kurio gali būti prašoma pateikti informaciją apie jo savybes ir su kuriuo siejamos konkrečios išlaidos.

II. TEISĖS AKTŲ ANALIZĖ

Analizė atlikta vadovaujantis Lietuvos Respublikos sveikatos draudimo įstatymu ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2015 m. gruodžio 2 d. nutarimu Nr. 1240 „Dėl minimaliojo darbo užmokesčio“.

PSD fiksuotasis įkainis taikomas tik dalyviams, kurie pagal Sveikatos draudimo įstatymo 17 str. 9 dalį nepriklauso minėto straipsnio 1–8 dalyse išvardintiems draudžiamiems asmenims ir kurie nedraudžiami PSD valstybės lėšomis (šio įstatymo 6 str. 4 dalis).

Sveikatos draudimo įstatymo 17 str. 9 dalies 1–8 punktai:

1. Draudėjai moka 3 procentų dydžio privalomojo sveikatos draudimo įmokas nuo Valstybinio socialinio draudimo įstatymo nustatyta tvarka apskaičiuotų pajamų, nuo kurių skaičiuojamos socialinio draudimo įmokos, už asmenis:

1) dirbančius pagal darbo sutartis, narystės pagrindu einančius renkamąsias pareigas renkamose organizacijose, narystės pagrindu dirbančius ūkinėse bendrijose, žemės ūkio bendrovėse arba kooperatinėse organizacijose, viešojo administravimo valstybės tarnautojus, kriminalinės žvalgybos slaptuosius dalyvius, kuriems pagal su jais sudarytas rašytines slapto bendradarbiavimo sutartis mokamas atlygis, taip pat asmenis, nurodytus Valstybinio socialinio draudimo įstatymo 4 straipsnio 2 dalies 1 ir 2 punktuose;

2) valstybės politikus, Konstitucinio Teismo, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo, kitų teismų teisėjus ir kandidatus į teisėjus, prokuratūros pareigūnus, Lietuvos Banko valdybos pirmininką, jo pavaduotojus, valdybos narius, Seimo ar Respublikos Prezidento paskirtų valstybės institucijų ar įstaigų vadovus, kitus Seimo ar Respublikos Prezidento paskirtų valstybės institucijų ar įstaigų pareigūnus, Seimo ar Respublikos Prezidento paskirtų valstybinių (nuolatinųjų) komisijų ir tarybų, kitų valstybinių (nuolatinųjų) komisijų ir tarybų pirmininkus, jų pavaduotojus ir narius, taip pat pagal specialius įstatymus įsteigtų komisijų ar tarybų pareigūnus, jeigu jiems už darbą mokamas darbo užmokestis;

2. Asmenys, nurodyti šio straipsnio 1 dalyje ir Valstybinio socialinio draudimo įstatymo 4 straipsnio 2 dalies 1 ir 2 punktuose, moka 6 procentų dydžio privalomojo sveikatos draudimo įmokas nuo Valstybinio socialinio draudimo įstatymo nustatyta tvarka asmeniui apskaičiuotų pajamų, nuo kurių skaičiuojamos socialinio draudimo įmokos.

3. Asmenys, gaunantys pajamas pagal autorinę sutartį, taip pat sporto veiklos, atlikėjo veiklos pajamas, išskyrus asmenis, kurie verčiasi atitinkama individualia veikla, moka 6 procentų dydžio privalomojo sveikatos draudimo įmokas, o draudėjai – 3 procentų dydžio privalomojo sveikatos draudimo įmokas nuo pajamų, nuo kurių skaičiuojamos socialinio draudimo įmokos. Už meno kūrėjo statusą turinčius asmenis, negaunančius pajamų pagal autorinę sutartį ir nepriklausančius asmenims, nurodytiems šio Įstatymo 6 straipsnio 4 dalyje, 17 straipsnio 1 dalyje ir 4–9 dalyse, privalomojo sveikatos draudimo įmokas sumoka Lietuvos Respublikos atitinkamų metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme nurodytas valstybės biudžeto asignavimų valdytojas iš Meno kūrėjų socialinės apsaugos programos Vyriausybės nustatyta tvarka. Šios įmokos dydis – 9 procentai minimaliosios mėnesinės algos, galiojančios mėnesio, už kurį mokama įmoka, paskutinę dieną.

4. 9 procentų dydžio privalomojo sveikatos draudimo įmokas nuo sumos, nuo kurios skaičiuojamos socialinio draudimo įmokos, moka fiziniai asmenys, kurie verčiasi:

1) individualia ne žemės ūkio veikla, išskyrus asmenis, nurodytus šio straipsnio 5 dalyje;

2) individualia žemės ūkio veikla ir yra pridėtinės vertės mokesčio mokėtojai (išskyrus šio straipsnio 7 dalyje nurodytus asmenis).

5. Fiziniai asmenys, kurie, vykdydami individualią veiklą, gyventojų pajamų mokesčių nuo individualios veiklos pajamų sumoka įsigydami verslo liudijimus, kas mėnesį moka 9 procentų minimaliosios mėnesinės algos, galiojančios mėnesio, už kurį mokama įmoka, paskutinę dieną, dydžio privalomojo sveikatos draudimo įmokas. Asmenų, nurodytų šio Įstatymo 6 straipsnio 4

dalyje, 17 straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktuose ir 2 dalyje, įmokos apskaičiuojamos proporcingai išduoto verslo liudijimo galiojimo laikotarpiui.

6. Individualios įmonės už individualių įmonių savininkus, ūkinės bendrijos už ūkinių bendrijų tikruosius narius ir mažosios bendrijos už mažųjų bendrijų narius moka 9 procentų dydžio privalomojo sveikatos draudimo įmokas nuo sumos, nuo kurios skaičiuojamos jų socialinio draudimo įmokos. Tais atvejais, kai individuali įmonė, ūkinė bendrija ar mažoji bendrija laikinai nevykdo veiklos ir apie tai yra informavusi Valstybinę mokesčių inspekciją prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos jos nustatyta tvarka arba turi likviduojamos ar bankrutuojančios įmonės statusą, individualių įmonių savininkai, ūkinių bendrijų tikrieji nariai ir mažųjų bendrijų nariai kas mėnesį už save moka 9 procentų minimaliosios mėnesinės algos, galiojančios mėnesio, už kurį mokama įmoka, paskutinę dieną, dydžio privalomojo sveikatos draudimo įmokas, jeigu jie nepriklauso asmenims, išvardytiems šio straipsnio 1–8 dalyse ir šio įstatymo 6 straipsnio 4 dalyje.

7. Asmenys, kurie nepriklauso išvardytiems šio straipsnio 1–5 dalyse bei šio įstatymo 6 straipsnio 4 dalyje ir kurių žemės ūkio valdos ar ūkio ekonominis dydis pagal valstybės įmonės Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centro atliktus skaičiavimus už praėjusių metų laikotarpį nuo sausio 1 dienos iki gruodžio 31 dienos yra ne didesnis kaip 2 ekonominio dydžio vienetai, kas mėnesį moka už save 3 procentų minimaliosios mėnesinės algos, galiojančios mėnesio, už kurį mokama įmoka, paskutinę dieną, dydžio privalomojo sveikatos draudimo įmokas.

8. Asmenys, gaunantys Ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatyme nurodytas iš Valstybinio socialinio draudimo fondo lėšų mokamas pašalpas, nuo kurių Gyventojų pajamų mokesčio įstatymo nustatyta tvarka turi būti išskaičiuotas gyventojų pajamų mokestis, nuo šių pajamų moka 6 procentų dydžio privalomojo sveikatos draudimo įmokas.

Sveikatos draudimo įstatymo 6 str. 4 dalis:

4. Apdraustaisiais, kurie draudžiami valstybės lėšomis (išskyrus asmenis, kurie privalo mokėti arba už kuriuos mokamos sveikatos draudimo įmokos pagal šio įstatymo 17 straipsnio 1, 2, 3, 4, 5, 6 ir 8 dalis), laikomi:

1) asmenys, gaunantys Lietuvos Respublikos įstatymų nustatytą bet kurios rūšies pensiją ar šalpos kompensaciją;

2) teritorinėse darbo biržose užsiregistravę bedarbiai ir asmenys, dalyvaujantys teritorinių darbo biržų organizuojamose profesinio mokymo priemonėse, jeigu su jais nesudaromos darbo sutartys;

3) nedirbantys darbingo amžiaus asmenys, turintys įstatymų nustatytą būtinąjį valstybinio socialinio pensijų draudimo stažą valstybinei socialinio draudimo senatvės pensijai gauti;

4) moterys, kurioms įstatymų nustatyta tvarka suteiktos nėštumo ir gimdymo atostogos, ir nedirbančios moterys nėštumo laikotarpiu 70 dienų (suėjus 28 nėštumo savaitėms ir daugiau) iki gimdymo ir 56 dienos po gimdymo;

5) vienas iš tėvų (įtėvių), auginantis vaiką iki 8 metų, vienas iš globėjų, šeimoje globojantis vaiką iki 8 metų, taip pat vienas iš tėvų (įtėvių), auginantis du ir daugiau nepilnamečių vaikų, vienas iš globėjų (rūpintojų), šeimoje globojantis (besirūpinantis) du (dviem) ir daugiau nepilnamečių vaikų;

6) asmenys iki 18 metų;

7) Lietuvos Respublikos bendrojo lavinimo, profesinių, aukštesniųjų ir aukštųjų mokyklų dieninių skyrių moksleiviai ir studentai, taip pat Lietuvos Respublikos piliečiai ir kitų valstybių piliečiai bei asmenys be pilietybės, nuolat gyvenantys Lietuvoje, studijuojantys Europos Sąjungos valstybių narių aukštųjų mokyklų dieniniuose skyriuose;

8) valstybės remiami asmenys, gaunantys socialinę pašalpą;

9) vienas iš tėvų (įtėvių), globėjas ar rūpintojas, slaugantis namuose asmenį, kuriam nustatytas neįgalumo lygis (vaiką invalidą), arba asmenį, pripažintą nedarbingu (iki 2005 m. liepos 1 d. – I grupės invalidu) iki 24 metų, arba asmenį, pripažintą nedarbingu (iki 2005 m. liepos

1 d. – I grupės invalidu) iki 26 metų dėl ligų, atsiradusių iki 24 metų, arba asmenį, kuriam nustatytas specialusis nuolatinės slaugos poreikis (iki 2005 m. liepos 1 d. – visiška negalia);

10) asmenys, teisės aktu nustatyta tvarka pripažinti neįgaliaisiais;

11) asmenys, sergantys visuomenei pavojingomis užkrečiamosiomis ligomis, kurios yra įtrauktos į Sveikatos apsaugos ministerijos patvirtintą sąrašą;

12) pasipriešinimo (rezistencijos) dalyviai – kariai savanoriai, laisvės kovų dalyviai; reabilituoti politiniai kaliniai ir jiems prilyginti asmenys, tremtiniai ir jiems prilyginti asmenys, taip pat asmenys, nukentėję 1991 m. sausio 13-osios ar kituose įvykiuose gindami Lietuvos nepriklausomybę ir valstybingumą;

13) asmenys, prisidėję prie Černobylio atominės elektrinės avarijos padarinių likvidavimo;

14) buvę geto ir buvę mažamečiai fašistinių prievartinio įkalinimo vietų kaliniai;

15) valstybės pripažįstamų tradicinių religinių bendrijų dvasininkai, dvasininkų rengimo mokyklų studentai ir vienuolių noviciatuose atliekantys vienuolinę formaciją naujokai;

16) asmenys, kuriems įstatymų nustatyta tvarka yra pripažintas Afganistano karo dalyvių teisinis statusas;

17) nelydimi nepilnamečiai užsieniečiai;

18) (neteko galios nuo 2013-10-25);

19) nesukakęs senatvės pensijos amžiaus ir neturintis draudžiamųjų pajamų Respublikos Prezidento sutuoktinis – Respublikos Prezidento kadencijos laikotarpiu;

20) asmenys, atliekantys savanorišką praktiką Užimtumo rėmimo įstatymo nustatyta tvarka.

Sveikatos draudimo įstatymo 17 str. 9 dalyje nustatyta, kad savarankiškai besidraudžiantys asmenys kas mėnesį moka fiksuotas 9 proc. minimaliosios mėnesinės algos, galiojančios mėnesio, už kurį mokama įmoka, paskutinę dieną, dydžio PSD įmokas.

Nuo 2016 m. sausio 1 d. nustatyta¹ minimalioji mėnesinė alga - 350 eurų, taigi mėnesinė PSD įmoka - 31,5 eurai (350 Eur x 9 proc.).

III. TEISĖS AKTU NUSTATYTI FIKSUOTIEJI DYDŽIAI

Analizės metu nustatytas PSD fiksuotasis įkainis – 31,5 eurai mėnesiui bus taikomas finansuoti projektų dalyvių PSD išlaidoms.

IV. TEISĖS AKTU NUSTATYTŲ FIKSUOTŲJŲ DYDŽIŲ TAIKYMAS

Projekto išlaidoms, kurios apmokamos taikant šioje teisės akto analizėje nustatytus fiksuotųjų įkainių dydžius, pagrįsti projekto vykdytojas su mokėjimo prašymu turi pateikti su įgyvendinančiąja institucija suderintą suvestinę pažymą, kurioje nurodytas dalyvio vardas, pavardė, fizinio rodiklio numeris, PSD dydis, kompensuojamas dydis. Jei dalyvis projekto veiklose dalyvauja ne pilną mėnesį, tai PSD fiksuotasis įkainis skaičiuojamas proporcingai dalyvautam laikui.

¹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2015 m. gruodžio 2 d. nutarimas Nr. 1240 „Dėl minimaliojo darbo užmokesčio“

PSD feksuotojo įkainio analizė turi būti atnaujinama kiekvieną kartą, kai keičiasi aktualios nuostatos Lietuvos Respublikos sveikatos draudimo įstatyme arba Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas dėl minimaliojo darbo užmokesčio. Už analizės atnaujinimą atsakinga Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija arba kita jos paskirta institucija. Projektų vykdytojai pasikeitusius dydžius turi taikyti nuo atitinkamo teisės akto pakeitimo įsigaliojimo dienos.